

UTFÄRDARE Ali Ababneh			DOKUMENTTYP Riktlinjer	
BESLUTAD AV KOMMUNFULLMÄKTIGE	DIARE NUMMER	DATUM 2023-01-26	VERSION 1.0	DOKUMENTIDENTIFIKATION

Kamerabevakning riktlinjer i Haparanda stad.

PROGRAM

Uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten.

POLICY

Uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

STRATEGI

Konkretiserar ett program eller en policy och utgör en grund för prioritering.

HANDLINGSPLAN

Beskriver konkreta mål och åtgärder.

RIKTLINJER

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande.

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	1
Syfte.....	1
Ändamål med kamerabevakningen.....	1
Innan kameror övervägs.....	1
En kompletterande skyddsåtgärd.....	2
Förebyggande åtgärder.....	2
Kamerabevakning.....	1
Gällande lagstiftning.....	1
Vad avses med kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen?.....	1
Vad gäller enligt dataskyddsförordningen?.....	3
Grundläggande principer.....	3
Behandla för berättigade ändamål.....	3
Principen om uppgiftsminimering.....	3
Identifiera er rättsliga grund.....	3
Informera mera.....	3
Spara mindre.....	4
Se över säkerheten.....	4
Tystnadsplikt.....	4
Förhandla med facket.....	4
Ansvarsfördelning inom kommunen.....	4
Ansvar för tillstånd, information och hantering av inspelat material.....	5
Uppföljning av kamerabevakning.....	5
Ansvar för behandling av personuppgifter.....	5
Tillsynsmyndighet.....	5
Tillstånd.....	5
När behövs tillstånd?.....	5
Ansökan om tillstånd.....	5
Kamerabevakning Förberedelser och beslut.....	6
Förutsättningar för tillstånd.....	6
Gäller tidigare tillstånd?.....	7
Beslut om tillstånd.....	7
Ändrade förhållanden.....	8
Kamerabevakning som inte är tillståndspliktig.....	8
Platser dit allmänheten inte har tillträde.....	8
Särskilt angivna undantag.....	8
Information om kamerabevakningen.....	9
Krav på tydlig och klar information.....	9
Vilka uppgifter ska informationen innehålla?.....	9
Undantag från upplysningskravet och rätten till information.....	10
Särskilt om arbetsgivarens upplysningsplikt.....	10
Några särskilda platser med kamerabevakning.....	10
Kamerabevakning på arbetsplatsen.....	10

Skola.....	10
Skolgårdar.....	11
Särskilt om skolfasader.....	11
Inomhus i en skolbyggnad.....	11
Kamerabevakning inom vård och hemtjänst.....	12
Drönare.....	12
Vilka regler gäller?.....	12
Krävs det tillstånd enligt kamerabevakningslagen för drönare?.....	12
Var får vi flyga med drönare?.....	13
Informationsplikten.....	14
Vad händer med tidigare beviljade tillstånd?.....	14
När använder vi drönare i kommunen?.....	14
Underhåll och service av kameraanläggning.....	15
Hantering av bevakningsmaterial.....	15
Hur ska bild- och ljudmaterial från kamerabevakning skyddas?.....	15
Hur länge får man spara material från kamerabevakning?.....	16
Tystnadsplikt och utlämnande av material från kamerabevakning.....	16
Bild- och ljudmaterial.....	16
Integritetsskyddskäl.....	16
Offentlighets- och sekretesslagen gäller för myndigheter.....	16
Sekretess som huvudregel med undantag för domstolar.....	16
Utlämnande till en brottsbekämpande myndighet.....	17
Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga.....	17
Förteckning över kamerabevakning.....	17
Ansvar för utlämnande av allmän handling.....	17
Begäran om registerutdrag enligt dataskyddsförordningen.....	18
Vad händer om kommunen bryter mot bestämmelserna?.....	18
Sanktioner.....	18
Administrativ sanktionsavgift.....	18
Skadestånd och andra varningar.....	19
Delprocesser.....	19
1. Utredningsprocess.....	19
2. Ansökningsprocessen.....	20
3. Bildhanteringsprocessen.....	20
4. Utvärderingsprocessen.....	21
Bilaga.....	23
1 – Checklista för utredningsprocessen vid kamerabevakning.....	23

Sammanfattning

Denna riktlinje styr kommunens samordning av kamerabevakning som en av flera åtgärder för att skapa trygghet och förhindra brottsliga handlingar. Riktlinjerna tydliggör kommunens förhållningssätt samt beslutsgång och ansvarsfördelning.

Inledning

Haparanda vision 2035 har som mål att alla kommuninvånare ska känna sig allt mer trygga och säkra. Som en del av detta arbete kan kommunen använda sig av kamerabevakning. Riktlinjen avser den kamerabevakning som syftar till att minska skadegörelsen på och vid kommunens fastigheter samt vid allmänna ytor. I kombination med andra brottsförebyggande metoder kan kamerabevakning vara en verksam metod för att minska skadegörelse. Kamerabevakning kan också användas för att förhindra andra brott så som inbrott, våldsbrott samt för att skapa trygghet. Kamerabevakning ska alltid ses som ett komplement till andra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Traditionen att arbeta med samverkan med olika myndigheter som tex polisen, kommunala förvaltningar, länsstyrelsen samt frivilliga krafter för att uppnå trygghetsskapande effekt ska fortgå, det är därför viktigt att insatser med kamerabevakning alltid genomförs i kombination med andra åtgärder.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra Haparanda kommuns förhållningsätt vad gäller användning av kamerabevakning samt beslutsgång och ansvarsfördelning. Riktlinjerna åskådliggör även vilka regler som gäller för att möjliggöra uppsättning och användande av bevakningskameror vid kommunens fastigheter, lokaler och platser, både kamerabevakning som kräver tillstånd och sådan som inte kräver tillstånd.

Reglerna för kamerabevakning ändrades den 25 maj 2018 när EU:s nya dataskyddsförordning¹ började gälla. Dessutom började kamerabevakningslagen² gälla den 1 augusti 2018.

För att säkerställa behovet av integritet och effektiv bevakning gäller följande riktlinjer för kameraanvändning. Riktlinjerna tydliggör Haparandas kommuns förhållningssätt vad gäller användning av övervakningsutrustning.

Ändamål med kamerabevakningen

Ändamålet med kamerabevakningen i Haparanda kommun är att minska risken för brottslighet. Detta ska gälla både på platser dit allmänheten har tillträde och på platser dit allmänheten inte har tillträde.

Innan kameror övervägs

En kompletterande skyddsåtgärd

Kamerabevakning av personer innebär ett ingrepp i enskilds personliga integritet. Innan kameror övervägs ska därför förebyggande åtgärder övervägas.

Kamerabevakning ska endast bedrivas då intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Installation av bevakningssystem med kamera ska därför ses som en kompletterande skyddsåtgärd då andra insatser visat sig vara otillräckliga. Det är alltså av betydelse att veta vilka alternativa och kompletterande åtgärder som finns.

Brottsförebyggande åtgärder ska först inventeras och prövas. Om tänkbara andra åtgärder är enklare att använda, billigare och mer effektiva ska kamerabevakning inte ske.

Förebyggande åtgärder

I första hand bör exempelvis följande förändringar övervägas

- borttagande av träd, buskar och plank som skymmer sikten och förhindrar insyn liksom andra skrymslen och smala passager
- en översyn av förvaringen och märkningen av stöldbegärligt gods

¹ GDPR 2016/679

² Kamerabevakningslag 2018:1200§

- översyn av dörrar och fönster vad avser materialval, konstruktion m.m.
- installation- och översyn av lås- och larmsystem
- behov av kompletterande belysning
- borttagande av brännbart material såsom närliggande förråd, containers, papperskorgar liksom annat material som kan användas vid anläggande av brand
- översyn av tillträdesrutiner och lokalutformning
- ändring av användningen av lokaler i fastigheten som ger fler besökare och användning en större del av dygnet
- förläggning av gång och cykelvägar, motions slingor och bilvägar förbi utsatta fastigheter
- ombyggnad- och nybyggnation i närheten som medför att området befolkas i högre utsträckning
- rörelsestyrda vattenkranar som inte går att lämna öppna
- andra liknande åtgärder som försvårar eller motverkar det oönskade beteendet, exempelvis avstängning av öppet WiFi
- i skola ökad vuxennärvaro och elevskyddsombud
- ökad rondering av väktare

Så kallad "dummy", kameraattrapp och falsk skyltning att videobevakning sker trots att det inte finns någon, får inte användas.

Kamerabevakning

Gällande lagstiftning

Dataskyddsförordningen gäller för all personuppgiftsbehandling, vilket även innefattar personuppgiftshantering i bild. Dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt och gäller framför svensk lag. Kamerabevakningslagen är en kompletterande svensk nationell lagstiftning till dataskyddsförordningen och gäller för den som kamerabevakar i Sverige. I det fall den som kamerabevakar gör det på en plats dit allmänheten har tillträde och är en myndighet (eller utför en uppgift av allmänt intresse) krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen. Oavsett om kamerabevakningen kräver tillstånd enligt kamerabevakningslagen eller inte så ska reglerna om personuppgiftsbehandling i dataskyddsförordningen alltid följas.

Vad avses med kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen?

Kamerabevakning regleras i Kamerabevakningslagen (SFS 2018:1200).

Med kamerabevakning avses enligt 3 § kamerabevakningslagen

- a) att en tv-kamera, ett annat optisk-elektroniskt instrument eller en därmed jämförbar utrustning, utan att manövreras på platsen, används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepade personbevakning,
- b) att en separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud används i samband med sådan användning av utrustning som avses i 1 §, eller
- c) att en separat teknisk anordning används för att behandla bild- och ljudmaterial som tagits upp med sådan utrustning som avses i 1 § eller 2 §.

I princip alla typer av kameror omfattas där bildupptagningen förmedlas vidare till en elektronisk bildskärm eller lagras på ett elektroniskt medium – oavsett om materialet spelas in eller ej. Med att utrustningen används utan att manövreras på platsen avses att den fortlöpande hanteringen av utrustningen sker på ett ställe som är klart åtskilt från den plats där utrustningen finns. Utrustning som finns i användarens omedelbara närhet och som styrs av användaren är därmed manövrerad på platsen. Lagen omfattar därför inte handhållna kameror eller annan därmed jämförbar utrustning och inte heller kameror som på annat sätt är kroppsburna. Lagen omfattar normalt inte heller användning av exempelvis en webbkamera, utrustning för videokonferens, en kamera placerad på vindrutans i en bil eller en kamera fäst på ett cykelstyre. Av punkten 2 framgår att med kamerabevakning avses även att en separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud används i samband med användning av sådan utrustning som avses i punkten 1. Exempel på sådana anordningar är mikrofoner och radiosändare som inte är inbyggda i utrustning som omfattas av punkten 1.

Slutligen framgår av punkten 3 att med kamerabevakning avses också att en separat teknisk anordning för att behandla upptaget bild- och ljudmaterial används. Exempelvis avses användning av separata anordningar för att lagra inspelad film.

För att det ska vara fråga om kamerabevakning enligt punkten 1 krävs dessutom att utrustningen används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning. Med personbevakning avses att personer kan identifieras genom bevakningen. Det krävs att sådana kännetecken kan iaktas som gör att man utan större osäkerhet kan skilja de personer som iaktas från andra personer. Det kan ske om hela personen eller personens ansikte syns tydligt. Utmärkande klädsel, speciella kropps rörelser eller särskild kropps konstitution kan också möjliggöra identifiering. Även värmekameror och liknande utrustning kan därför möjliggöra personbevakning om enskilda kan identifieras av de bilder som kamerorna genererar.

Med varaktig personbevakning avses t.ex. bevakning med en kamera som under en längre tid är placerad på eller riktad mot en plats där människor normalt vistas. I kravet på regelbundenhet ligger att det i första hand ska vara fråga om tillfällen som ligger relativt nära varandra i tiden. Bevakning vid tillfällen som är mer utspridda kan emellertid också betraktas som regelbunden om det är fråga om systematisk användning av bevakningsutrustning. Även utplacering och användning av kameror på platser där människor passerar mer sällan men med viss regelbundenhet, exempelvis i närheten av en gångstig i skogen, omfattas av lagens tillämpningsområde. Om kameran används på ett sätt som endast innebär enstaka fall av helt kortvarig personbevakning är lagen dock inte tillämplig.

I lagen skiljer man på kamerabevakning vid plats dit allmänheten har tillträde respektive platser dit allmänheten inte har tillträde.

1. Kamerabevakning av plats dit allmänheten har tillträde

Enligt kamerabevakningslagen krävs det tillstånd för att sätta upp en kamera, om den är riktad mot en plats dit allmänheten har tillträde. För dessa kameror beviljas tillståndet av Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Tillståndsplikten gäller bara bevakning som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning.

IMY är tillstånds- och tillsynsmyndighet för kamerabevakning på platser där allmänheten har tillträde.

2. Kamerabevakning av plats där allmänheten inte har tillträde

Om kamerabevakningen sker på andra ställen än platser dit allmänheten har tillträde är hanteringen inte tillståndspliktig. Sådana utrymmen kan vara inomhus i en skola, ett flerfamiljshus eller utrymmen där endast anställd personal vistas. I lokaler där allmänheten inte har tillträde krävs vare sig tillstånd eller anmälan till myndighet. Däremot skall hanteringen ske i enlighet med kamerabevakningslagen, dataskyddsförordningen och detta riktlinjer som gäller även när tillstånd och anmälan inte behövs. Det innebär att det i varje enskilt fall krävs en tydlig utredning av problemet och vilka åtgärder som vidtagits innan kamerabevakning kan bli aktuell. Kamerabevakning ska aldrig användas som en första skadeförebyggande åtgärd. Utredning och beslut om kamerabevakning, som inte omfattas av tillståndskrav, ska dokumenteras för att uppvisa efterlevnad av dataskyddsförordningen.

IMY är tillsynsmyndighet för kamerabevakning på platser där allmänheten inte har tillträde.

Vad gäller enligt dataskyddsförordningen?

Kamerabevakning innebär alltid ett intrång i de övervakades personliga integritet. För att få kamerabevaka krävs det att Haparanda kommun har ett berättigat ändamål och om det gäller kamerabevakning av en plats dit allmänheten har tillträde måste ansökan om tillstånd göras.

Om det inte är en tillståndspliktig kamerabevakning måste ändå reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR) vara uppfyllda för att bevakningen ska få genomföras. Därför måste ändamålet, behovet och nödvändigheten av övervakningen alltid väga tyngre än de övervakades intresse av skydd för den personliga integriteten (integritetsintresse eller proportionalitetsbedömning överviktsprincipen). Det innebär att det i varje enskilt fall krävs en tydlig utredning av problemet och vilka åtgärder som vidtagits innan kamerabevakning kan bli aktuell. Kamerabevakning ska aldrig användas som en första skadeförebyggande åtgärd.

Grundläggande principer

De grundläggande principerna kan sägas vara kärnan i dataskyddsförordningen. Principerna gäller för all personuppgiftsbehandling och sätter de yttersta ramarna för vad som är en tillåten behandling. Det är därför viktigt att ni förstår principerna och tillämpar dem i er verksamhet när ni behandlar personuppgifter. Ha alltid principerna i bakhuvudet när ni arbetar med personuppgiftsbehandling.

Principerna innebär bland annat att ni som personuppgiftsansvariga

Behandla för berättigade ändamål

Personuppgifter får bara samlas in för "särskilda uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål" säger dataskyddsförordningen. Detta betyder att bilderna – efter att ha samlat in personuppgifter för ett syfte - inte senare kan användas för andra syften.

Principen om uppgiftsminimering

Bevaka så få personer som möjligt för att uppnå ert syfte med bevakningen. Om vi exempelvis vill bevaka en skolkorridor vid skolmatsalen ska vi begränsa kamerans upptagningsområde till just skolkorridoren, och inte filma sittande elever i skolmatsalen. Fundera över om vi behöver kunna identifiera personer på bilden. Om inte, så kan bilden exempelvis maskas för att alltså begränsa personuppgiftsbehandlingen.

Identifiera er rättsliga grund

Man måste också ha stöd i dataskyddsförordningen för sin personuppgiftsbehandling. Detta kallas att ha en rättslig grund för behandlingen. De rättsliga grunderna återfinns i artikel 6 dataskyddsförordningen. Myndigheter och andra inom offentlig verksamhet kommer främst att använda grunderna rättslig förpliktelse, uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning och avtal. Myndigheter får inte längre kamerabevaka (behandla personuppgifter) med stöd av en intresseavvägning som rättslig grund.

Informera mera

När vi behandlar personuppgifter, vilket vi gör om vi filmar någon, måste vi informera personen i fråga att vi behandlar dennes personuppgifter. Vi måste bl.a. sätta upp en skylt som tydligt informerar om att vi bedriver bevakning och kontaktuppgifter till er som bevakar. Se nedan Information om kamerabevakningen.

Spara mindre

En viktig regel i förordningen är att man inte får spara personuppgifter längre än vad som är nödvändigt. Hur länge det är nödvändigt att spara personuppgifterna beror på vad vi behöver personuppgifterna till, d.v.s. vilket som är det identifierade syftet med behandlingen. Det är även viktigt att vi bara bevakar den yta som vi måste filma med hänsyn till ändamålet. Begränsa därför kamerans upptagningsområde. Fundera över om alla ytor som syns på bilden verkligen behöver ses. Om inte, så kan bilden exempelvis maskas (fysiskt eller maskinellt – mjukvarumaskning är i sig en behandling av personuppgifter) för att begränsa personuppgiftsbehandlingen. Gallringstid ska finnas i den angivna nämndens dokumenthanteringsplan.

Se över säkerheten

Tänk på att skydda personuppgifterna som hanteras, så att de inte stjäls eller oavsiktligt raderas eller ändras. I det innefattar även att begränsa de som hos er har tillgång till uppgifterna, så att endast de som verkligen har behov av uppgifterna kan nå dem. Som tumregel kan sägas att kraven på säkerheten ökar i takt med hur pass känsliga personuppgifter man behandlar. Exempelvis kan material och eller servrar låsas in i säkerhetsskåp/dataskyddsskåp med godkänd stöldskyddsmärkning.

Tystnadsplikt

All information som man får reda på i anledningen av kamerabevakningen är belagd med tystnadsplikt. Se nedan avsnitt *Tystnadsplikt och utlämnande av material från kamerabevakning*.

Förhandla med facket

Var uppmärksam på de bestämmelser som finns i 11–14 §§ medbestämmandelagen³ avseende arbetsgivares förhandlingsskyldighet med facket.

Ansvarsfördelning inom kommunen

- Det övergripande ansvaret för regelverk runt kamerabevakningen och dess användning vilar på Kommunledningsförvaltningen.
- Rent praktiskt förbereder respektive förvaltningschef ärenden inom sin förvaltning och tar sedan förslag till beslut om kamerabevakning till kommundirektören.
- Kommunstyrelsen ska alltid informeras om beslutet.
- Sökanden ansvarar för uppföljning av kamerabevakningen.
- För ansökan och hantering av kamerabevakning inom egen verksamhet, det är varje enskild verksamhets, sökandes, och förvaltningschef ansvar att efter samverkan med Säkerhetsskyddschef, DSO och Informationssäkerhetsstrateg, och ansöka om beslut från kommundirektör.
- Förslag till beslut ska kompletteras med DSO och informationssäkerhetsansvarig dokumenterat utlåtande som underlag för beslut.
- Förslag till beslut ska kompletteras med Säkerhetsskyddschefs dokumenterat säkerhetsskyddsperspektiv yttrande som underlag för beslut.
- Sökanden genomföra de undersökningar och förebyggande arbete som krävs och IT-enheten genomföra inköp av erforderlig utrustning.
- Ansvaret för den tekniska installationen och funktionen för kamerabevakningen för detta vilar på sökandes verksamhet och IT-enhet. Säkerhetsskyddschef en utser i sin tur vem som ska vara ansvarig för anläggningen. För en skola kan det t.ex. vara rektor eller skolchef.
- Ansvaret för dokumentation, risk och konsekvensbedömning, och utveckling av rutiner och alla obligatoriska dokument för kamerabevakningen för detta vilar på sökandes verksamhet.
- Ansvaret för ansökan om tillstånd från IMY vilar på dataskyddsombudet.
- Kamerabevakningens samtliga kostnader såsom inköp, installation, anslutning till server, underhåll, drift, teknisk support och avveckling finansieras av den förvaltning/bolag som begärt kamerabevakningen.
- IT ansvarar för installation, anslutning till server, drift, teknisk support och val av rätt utrustning, kameror specifikationer och beställning av utrustning, samt behörighetstilldelning och kontroll.

Ansvar för tillstånd, information och hantering av inspelat material

I Haparanda kommun används kamerabevakning för skydd av fastigheter, verksamheter och personal.

Det övergripande ansvaret för kamerabevakningen och dess användning vilar på Kommunledningsförvaltningen. Därefter vilar ansvaret för dokumentation och hantering av inspelat material på sökandes verksamhet. Ansvaret för ansökan om tillstånd från IMY vilar endast på dataskyddsombudet.

Uppföljning av kamerabevakning

Samtliga förvaltningar och bolag ska minst en gång per år inge redovisning till Säkerhetsskyddschef av övervakningsutrustning - både sådan kamerabevakning som kräver tillstånd och sådan kamerabevakning som inte kräver tillstånd.

³ Lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Minst en gång vartannat år ska förvaltningschef ta upp beslutet för omprövning. Kamerabevakning ska avslutas så snart den inte längre är nödvändig för de uppställda ändamålen.

Ansvar för behandling av personuppgifter

Personuppgiftsansvarig enligt dataskyddsförordningen är den organisation som bestämmer för vilka ändamål uppgifterna ska behandlas och hur behandlingen ska gå till. Det är den personuppgiftsansvarige som ska se till att den behandling av personuppgifter som utförs är tillåten. Definitionen personuppgiftsansvarig innebär för en förvaltning att det är den kommunala nämnden, själva myndigheten, som är personuppgiftsansvarig. Själva ansvaret som personuppgiftsansvarig kan aldrig delegeras till en enskild tjänsteman.

Tillsynsmyndighet

I och med att de nya dataskyddsreglerna har börjat gälla har integritetsskyddsmyndigheten ansvar för all tillsyn av kamerabevakning i Sverige.

Tillstånd

När behövs tillstånd?

Tillstånd behövs enligt kamerabevakningslagen för kamerabevakning om kommunen kamera bevakar en plats dit allmänheten har tillträde. I detta sammanhang är det ointressant om platsen är ett offentligt eller privat område. Begreppet "plats dit allmänheten har tillträde" ska tolkas vitt och omfattar inte bara platser som allmänheten brukar vistas på, utan även områden som allmänheten överhuvudtaget har tillträde till. Följaktligen omfattas sådana platser där människor kan tänkas uppehålla sig och som inte är enskilda, exempelvis torg, skolgårdar (om inte särskilt beslut fattats om att obehöriga ej äga tillträde) parker eller bibliotek. Här kan även ingå exempelvis gemensamma utrymmen på ett äldreboende eller entréer, och vägen fram till receptionen, i en skolbyggnad dit allmänheten har tillträde.

Ansökan om tillstånd

Det är varje enskild verksamhets, sökandes, och förvaltningschef ansvar att efter samverkan med Säkerhetsskyddschef, dataskyddsombudet och Informationssäkerhet ansvarig, och ansöka om beslut från kommundirektör. Kommundirektör ska godkänna ansökan om tillstånd innan det skickas in till integritetsskyddsmyndigheten.

Ansvaret för obligatoriska dokument, risk och konsekvensbedömning, utveckling av rutiner, bedömning av behovet, dokumentation av intresseavvägningen och för kamerabevakningen för detta vilar på sökandes verksamhet.

Ansökan om kamerabevakning tillstånd från IMY görs av **dataskyddsombud** eller den/de som har delegerat ansvaret till i den verksamheten.

Ansökan om tillstånd ska göras skriftligen till Integritetsskyddsmyndigheten. Ansökan ska innehålla följande:

- konsekvensbedömning
- uppgift om den som ska bedriva bevakningen och i förekommande fall den som ska ha hand om bevakningen för tillståndshavarens räkning,
- uppgift om bevakningens ändamål,
- en beskrivning av bevakningen, särskilt den utrustning som ska användas, var utrustningen ska placeras, det område eller typ av område som ska bevakas och de tider då bevakning ska ske,
- en bedömning av behovet av bevakningen och bevakningens proportionalitet i förhållande till ändamålet,

- en bedömning av riskerna för intrång i den personliga integriteten och en beskrivning av de åtgärder som planeras för att hantera riskerna, och
- uppgift om de omständigheter i övrigt som är av betydelse för prövningen av ärendet.

Om bevakningen avser en arbetsplats, ska ett yttrande från ett skyddsombud, en skyddskommitté eller en organisation som företräder arbetstagarna på arbetsplatsen lämnas in tillsammans med ansökan.

Ansök om tillstånd genom att fylla i integritetsskyddsmyndighetens blankett:

<https://www.imy.se/verksamhet/utfora-arenden/ansok-om-tillstand-for-kamerabevakning/>

Fyll i hela blanketten och skicka med e-post till my@imy.se Se instruktioner i blanketten.

Ansökan är kostnadsfri.

integritetsskyddsmyndighetens handläggningstid för ansökan om tillstånd till kamerabevakning varierar, men planera för att den tar lång tid. integritetsskyddsmyndighetens arbetar med att ta fram en e-tjänst för att ansöka om tillstånd till kamerabevakning. Tills vidare används ovanstående blankett.

Kamerabevakning Förberedelser och beslut

Den förvaltningschef, eller delegerad tjänsteman, som ser ett behov av att komma tillrätta med exempelvis omfattande skadegörelse eller annan brottslighet är ansvarig för att initiera en behovs- och kostnadsanalys avseende kamerabevakning. Beslut om ansökan och/eller uppsättning av kamerabevakning fattas av kommundirektör.

Förutsättningar för tillstånd

Kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen innebär en behandling av personuppgifter.

Den som vill kamerabevaka inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde måste därför kunna stödja sig på åtminstone en av de angivna rättsliga grunderna. Vid tillståndsprövningen gör integritetsskyddsmyndigheten en prövning av den planerade behandlingens laglighet i förhållande till dataskyddsförordningen och *utöver* det sker en prövning av om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad.

Den vanligaste rättsliga grunden som kommunen tillämpar vid kamerabevakning bör vara den i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen; om behandling som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Uppgift av allmänt intresse omfattar samtliga fall där enskilda subjekt har anförtrotts förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning. Uppgift av allmänt intresse omfattar också hälso- och sjukvård, förutsatt att det rör sig om bevakning av utrymmen som allmänheten har tillträde till. Vidare omfattas även kamerabevakning av skolområden dit allmänheten kan ha tillträde liksom kollektivtrafik, järnvägstrafik, flygtrafik och liknande, förutsatt att den som bedriver verksamheten kan anses utföra en uppgift av allmänt intresse som är fastställd på det sätt som anges i Dataskyddsförordningen.

Uppgift av allmänt intresse ska alltså vara fastställd i lag eller författning, beslut eller kollektivavtal. Annars är det inte en uppgift av allmänt intresse. Allmänt intresse vilar sig då på den kommunala kompetensen i 2 kap. kommunallagen. Genom denna får kommunen själv ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar.

Vid bedömningen av om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas om bevakningen behövs för att

- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott på en brottsutsatt plats eller på en annan plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet eller på egendom,
- förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller begränsa verkningarna av sådana störningar,
- utöva kontrollverksamhet,
- förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor, eller
- tillgodose andra därmed jämförliga ändamål.

Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas

- hur bevakningen ska utföras,

- om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas, och
- vilket område som ska bevakas.

Intresseavvägningen och dokumentation av intresseavvägningen ska ske av den som bedriver verksamheten.

När det gäller en skola dit allmänheten kan ha tillträde ska den som vill bedriva kamerabevakning i sin ansökan redogöra för några omständigheter som är av betydelse för prövningen:

- Är skolgården inhägnad, grindar eller andra anordningar med syfte att stänga skolgården?
- Finns tydlig skyltning?
- Leker barn där efter skoltid?
- I vilken utsträckning används skollocalerna efter skoltid?

Ansökan kan även motiveras utifrån att skolan vidtagit åtgärder före kamerabevakning:

- Inlåsnings av särskilt värdefull utrustning
- Förstärkt skalskydd till vissa rum och utrymmen i skolan
- Bättre belysning
- Ombyggnationer av ytor med skyddssikt
- Rörelsestyrda vattenkranar
- Ökad vuxennärvaro
- Elevskyddsombud

Gäller tidigare tillstånd?

De kameratillstånd som kommunen redan har gäller även efter den 25 maj 2018. Kommunen kan alltså fortsätta kamerabevaka enligt villkoren i beviljade tillstånd så länge tillståndet gäller.

Beslut om tillstånd

I ett beslut om tillstånd till kamerabevakning ska det framgå vem som ska bedriva bevakningen och i förekommande fall vem som ska ha hand om bevakningen för tillståndshavarens räkning. Beslutet ska förenas med villkor om hur kamerabevakningen får anordnas. Villkoren ska avse:

- bevakningens ändamål,
- den utrustning som får användas och var utrustningen får placeras,
- det område eller typ av område som får bevakas och de tider då bevakning får ske, och
- upplysning om bevakningen, bevarande eller annan behandling av bilder eller ljud och andra förhållanden som har betydelse för att skydda enskildas personliga integritet, om sådana villkor behövs för tillståndet.

Ett tillstånd får helt eller delvis meddelas för en begränsad tid.

Ändrade förhållanden

Om förutsättningarna för ett tillstånd ändras får tillsynsmyndigheten besluta om nya villkor eller, om förutsättningarna för tillstånd inte längre är uppfyllda, återkalla tillståndet. Du kan därför inte utan tillstånd från integritetsskyddsmyndigheten det finns tillstånd för till en annan plats.

Kamerabevakning som inte är tillståndspliktig

Platser dit allmänheten inte har tillträde

Som konstaterats krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen i de fall kommunen kamerabevakar på en plats dit allmänheten har tillträde. Av detta följer att platser dit allmänheten inte har tillträde kan kommunen bevaka utan tillstånd, men kommunen måste fortfarande följa reglerna i dataskyddsförordningen och genomgå samma process för kamerabevakning som kräver ett tillstånd, med undantagen ansökan till IMY. Områden som inte anses upplåtna för allmänheten är till exempel trappuppgångar i flerfamiljshus eller utrymmen och områden på arbetsplatser där allmänheten inte tillåts uppehålla sig.

Särskilt angivna undantag

Även om allmänheten har tillträde till en plats får kamerabevakning i vissa specifika fall ske utan att en ansökan om tillstånd har gjorts. Dessa undantag finns angivna i 9 och 10 §§§ kamerabevakningslagen.

I 9 § kamerabevakningslagen stadgas de områden som är helt undantagna från tillståndsplikten. Till exempel.

- bevakning som har till syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller olyckor eller begränsa verkningarna av sådana störningar eller inträffade olyckor, om bevakningen sker
 - a) i ett färdmedel som används i kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg eller i tunnelbana,
 - b) av ett stations-, terminal- eller hållplatsområde avsett för resande med kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg eller i tunnelbana,
 - c) av en plats vid järnvägs-, spårvägs- eller tunnelbanespår, eller
 - d) av ett flygplatsområde,
- bevakning i ett parkeringshus, om bevakningen har till syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott,
- bevakning som sker för säkerheten i trafiken eller arbetsmiljön från ett fordon, en maskin eller liknande för att förbättra sikten för föraren eller användaren.

I 10 § kamerabevakningslagen finns de *tillfälliga* undantagen. Till exempel

- under högst en månad, vid bevakning som bedrivs av Polismyndigheten eller den som är räddningsledare enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att avvärja en överhängande fara för olycka, begränsa verkningarna av en inträffad olycka eller minska risken för nya olyckor, eller
- under högst en månad, vid bevakning som bedrivs av den som är räddningsledare enligt lagen om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att efterforska en försvunnen person.

Den som bedriver kamerabevakning som inte är föremål för ett tillståndskrav måste dock alltid se till att kamerabevakningen är förenlig med regleringen i dataskyddsförordningen eller annan tillämplig personuppgiftsreglering. Denna ska dokumenteras.

Även om tillstånd inte behövs ska ansvarig för ansökan fylla i blankett (e-tjänst) och genomföra och dokumentera konsekvensbedömning samt rutiner så att det finns dokumentation om hur kamerabevakningen sker och som visar att vi följer dataskyddsförordningen. Blanketten skickas sedan till förvaltnings- eller bolagschef och de tar sedan förslag till beslut om kamerabevakning till kommundirektören.

Information om kamerabevakningen

Krav på tydlig och klar information

Kraven på att informera är mer omfattande än tidigare. Om vi kamerabevakar måste vi sätta upp skyltar eller informera om bevakningen på något annat sätt. Upplyningsplikten gäller även om varken tillstånd eller anmälan krävs och även i de fall då övervakningen avser en plats dit allmänheten inte har tillträde, alltså då dataskyddsförordningen som huvudregel tillämpas på bildupptagning.

Upplyningsplikten inträder när övervakningsutrustningen sätts upp fram till dess att utrustningen plockas ned och omfattar alla typer av övervakning. Information om att kamerabevakning sker ska vara tydlig och anpassad från fall till fall.

Även om det bästa sättet att upplysa om kamerabevakning oftast är att sätta upp informationsskyltar kan det finnas situationer där någon annan form av information är mer lämpad. Att bara ge muntlig information anser Integritetsskyddsmyndigheten däremot är tveksamt. Med muntlig information är det svårt att i efterhand kontrollera om informationsplikten har uppfyllts. Det är dessutom svårt att på ett bra och praktiskt sätt lämna muntlig information till

externa personer, exempelvis besökare och andra utomstående som endast tillfälligt uppehåller sig på platsen.

Det är olagligt att sätta upp dolda bevakningskameror utan att informera den som bevakas. Utöver dataskyddsförordningens regler kan till exempel även brottsbalkens bestämmelse om kränkande fotografering bli tillämplig.

Vilka uppgifter ska informationen innehålla?

Informationen ska innehålla uppgifter om:

- vilka ni är som kamerabevakar
- kontaktuppgifter till er (förvaltning/bolag och kontaktperson med direktnummer och email)

Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid bevakningen, ska en särskild upplysning lämnas om detta.

Dessutom måste det finnas viss annan information, till exempel på en webbsida. Där måste framgå:

- kontaktuppgifter till dataskyddsombud, om ni har ett sådant,
- ert ändamål, alltså varför ni kamerabevakar
- rättslig grund, alltså vilken lag, regel eller vilket avtal som ni stödjer er på för att få kamerabevaka
- hur länge ni kommer att lagra uppgifterna.
- vilka rättigheter de registrerade har, till exempel att begära att ni raderar deras uppgifter, få bekräftat att man finns inspelad, begära att rätta uppgifterna samt göra invändningar och begäran om att få ut de inspelade materialen i den mån det rör den enskilde själv.
- att de registrerade kan klaga hos Integritetsskyddsmyndigheten om de tycker att ni bryter mot lagar, regler eller avtal

Även följande måste framgå om det gäller för er:

- om ni är skyldiga att kamerabevaka enligt avtal eller lag.
- vem som är mottagare av uppgifter, det vill säga om det är någon annan än ni som ska använda det insamlade materialet.
- om ni kommer att överföra uppgifter till tredje land.
- om ni kommer att använda uppgifterna för automatiserat beslutsfattande.

Ansvarig enhetschef ansvarar för att uppdaterad information finns på kommunens hemsida.

Undantag från upplysningskravet och rätten till information

Upplysning om kamerabevakning och information om den personuppgiftsbehandling som kamerabevakningen innebär behöver enligt 16 § kamerabevakningslagen inte lämnas i vissa särskilt utpekade fall. Exempelvis vid bevakning som sker för att skydda en byggnad, en annan anläggning eller ett område som enligt 4 § 4, 5 § 1–5 eller 6 § första stycket skyddslagen⁴ har förklarats vara skyddsobjekt, om bevakningen endast omfattar skyddsobjektet eller ett område i dess omedelbara närhet samt vid bevakning som bedrivs av den som är räddningsledare enligt lagen om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att efterforska en försvunnen person.

Undantagen gäller inte om ljud ska avlyssnas eller tas upp vid kamerabevakningen.

Vidare kan tillsynsmyndigheten besluta om undantag från upplysningskravet i kamerabevakningslagen och rätten till information om den personuppgiftsbehandling som kamerabevakningen innebär om det finns synnerliga skäl.

Särskilt om arbetsgivarens upplysningsplikt

Det ska vara tydligt på förhand för den som går in i ett specifikt utrymme att den platsen är kamerabevakad. Den som blir föremål för bevakningen bör få informationen innan den blir bevakad för att ha möjlighet att välja att inte bli bevakad. Det betyder att det inte är tillräckligt att

⁴ Skyddslagen (2010:305)

sätta upp en skylt vid exempelvis huvudentrén till en lokal, när det även finns flera andra ingångar till lokalen. Även i förhållande till anställda krävs det mycket väl avvägda och tydliga rutiner för att det ska kunna vara tillräckligt att endast ge muntlig information.

Några särskilda platser med kamerabevakning

Kamerabevakning på arbetsplatsen

Arbetsgivaren måste se till att kraven är uppfyllda enligt dataskyddslagstiftningen. Anställda har normalt ett starkt intresse av att slippa bli kamerabevakade på arbetet. När det gäller bevakning av arbetstagare, vilka står i en beroendeställning till den som ska bedriva bevakningen, är det normalt inte möjligt att stödja bevakningen på samtycke eftersom samtycket inte kan ses som ett helt frivilligt och genuint lämnat samtycke.

För att avgöra om integritetsintrånget är tillåtet ska en arbetsgivare fråga sig om övervakningen är proportionerlig i förhållande till de problem man vill åtgärda på arbetsplatsen och till det integritetsintrång det innebär att bli kamerabevakad. Arbetsgivaren måste kunna visa att det finns starka skäl för övervakningen (exempelvis brottsförebyggande vid brottshistorik eller säkerhet vid särskilt utsatta platser såsom lastkaj) och att det inte går att komma till rätta med problemen med mindre ingripande åtgärder. Det är därför inte tillåtet att bevaka anställda för att rutinemässigt kontrollera hur de utför sina arbetsuppgifter.

För att det ska vara tillåtet att använda kamerabevakning med bildinspelning på en arbetsplats i brottsförebyggande syfte krävs som regel att varje område som kamerabevakas är brottsutsatt. Undantag kan gälla för mycket begränsade utrymmen med en ökad risk för brottslighet, exempelvis där man förvarar särskilt stöldbegärlig egendom. Det krävs att man har genomfört åtgärder för att begränsa bevakningen.

Om en arbetsgivare överväger att påbörja kamerabevakning på en arbetsplats ska en förhandling med företrädare för arbetstagarna genomföras enligt 11–14 §§ medbestämmandelagen.⁵ Vidare ska arbetsgivaren uppfylla kravet om att upplysa om den kamerabevakning som sker.

Skola

Kamerabevakning i skolans värld kan hanteras enligt både kamerabevakningslagen och dataskyddsförordningen, beroende på var övervakningen äger rum.

På platser där allmänheten inte har tillträde, såsom inne i en skola, tillämpas dataskyddsförordningen. Är det däremot en plats där allmänheten har tillträde tillämpas kamerabevakningslagen. Vi måste därför i varje enskilt fall utreda var kameran befinner sig och hur den är riktad.

Skolgårdar

Skolgårdar kan vara utformade på många sätt. Användningen och tillgängligheten av en skolgård varierar därför utifrån hur omständigheterna ser ut i det enskilda fallet. Skolgårdar anses generellt vara en plats dit allmänheten har tillträde. När det gäller utemiljön, exempelvis skolgården, kan kameran fånga in utrymmen som utnyttjas av allmänheten och dit allmänheten kan ha rätt att ha tillträde. Det kan också förekomma olika aktiviteter i skolbyggnader efter det att den ordinarie skolverksamheten avslutats för dagen, till exempel kvällskurser i klassrum eller slöjdsal och aktiviteter gymnastiksal, vilket medför tillträde till skolgården. En bedömning ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Tiden för kamerabevakning ska minimeras för att minska integritetsintrånget. Om allmänheten anses ha tillträde krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen.

Särskilt om skolfasader

Om en skola har haft problem med skadegörelse och brott och ändamålet med bevakningen är att förhindra brottslig verksamhet har det i praxis varit tillåtet att bevaka skolfasader under vissa villkor. Integritetsskyddsmyndighetens riktvärde är fortsatt 2 meter. De nya bestämmelserna

⁵ Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL)

öppnar upp för en eventuell lättnad vid bedömningen av dessa villkor, exempelvis att kamerabevakning vid brottsutsatta områden skulle kunna ske på större område än nuvarande praxis två meter från fasaden. Men det saknas fortfarande praxis som stödjer detta. Det är viktigt att ha en tydlig motivation till varför ett större område ska vara bevakat. Har det till exempel varit incidenter med stenkastning kan det finnas grund för ett utökat område då en sten ofta kastas från ett längre avstånd än 2 meter.

Inomhus i en skolbyggnad

Inne i en skolbyggnad anses allmänheten ha tillträde till ytan fram till skolexpeditionen. Kamerabevakning av dessa ytor fram till skolexpeditionen är därmed tillståndspliktiga. I ett tillsynsärende bedömde Integritetsskyddsmyndigheten kameror som endast riktades mot entréerna till en skola och således filmade eleverna under kort tid när de går in och ut ur skolan. Bedömningen var att integritetsskyddsintresset ansågs relativt svagt. Att i realtid övervaka endast skolans entréer medförde enligt Integritetsskyddsmyndigheten inte heller någon påtaglig risk för att elevernas normala förehavanden och vanor övervakas. Övriga ytor inne i skolbyggnaden anses vara platser dit allmänheten inte har tillträde och kamerabevakning är därför inte tillståndspliktig där. Reglerna i dataskyddsförordningen ska dock följas.

För att avgöra om integritetsintrånget är tillåtet ska man fråga sig om övervakningen är proportionerlig i förhållande till de problem man vill åtgärda och till det integritetsintrång som det innebär att bli kameraövervakad. Det krävs liksom vid kamerabevakning på arbetsplatsen starka skäl för att en kamerabevakning ska vara motiverad och förenlig med dataskyddsförordningen. Kamerabevakning av lektionssalar, bibliotek samt liknande utrymmen som typiskt sett används för elevernas sociala umgänge såsom korridorer, uppehållsytor och elevcafé, betraktas generellt sett som ett intrång i såväl elevers som skolpersonals personliga integritet. Det finns då en risk för att elevernas normala förehavanden och vanor övervakas. Inte heller får kameror installeras för övervakning i toaletter, omklädningsrum eller personalrum.

Integritetsskyddsmyndigheten förbjuder dock inte all kameraövervakning inomhus. Upprepad skadegörelse, våldsbrott och stölder är rimliga motiv för att överväga kameraövervakning, även dagtid. Vid varje bedömning ska det dock vara visat att det finns ett påtagligt behov av en sådan ingripande åtgärd. För att avgöra om det är lagligt eller inte måste skolan göra en samlad bedömning. Det är viktigt att skolhuvudmannen har ett tydligt syfte med kamerabevakningen och gör klart för sig vilka konkreta problem som ska avhjälpas. Det är exempelvis i normala fall tillåtet för en skola som har problem med stölder på kvällstid med kamerabevakning på kvällar och helger, utanför ordinarie skoltid. Men då ska inte någon kamerabevakning ske dagtid. En skola som har problem med stölder i datorförvaringsrummet ska t.ex. inte använda kamerabevakning i matsalen. Vidare kan kamerabevakning av elevskåp vara tillåten om det finns ett påtagligt behov på grund av skadegörelse och för att skydda elevskåpen mot stölder. Men då ska kamerorna enbart vara riktade mot elevskåpen och inte längs med korridoren och övervaka den i sin helhet.

Eftersom skolan är en arbetsplats finns en skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med arbetstagarorganisationer i enlighet med bestämmandelagen i samband med att kamerabevakning övervägs. Vi måste också se till så att vi uppfyller kravet om att upplysa om den kamerabevakning som sker. Bland annat elevråd, föräldraråd, arbetstagarorganisation och skyddsombud ska engageras i arbetet för att dels sprida information om kamerabevakningen, dels för att bidra till behovsanalysen.

Kamerabevakning inom vård och hemtjänst

För att man inom omsorgen ska kunna använda sådan välfärdsteknik såsom kamerabevakning, som medför att det sker en behandling av personuppgifter, krävs att det finns ett samtycke eller någon annan laglig grund enligt dataskyddsförordningen.

Kamerabevakningen sker i en integritetskänslig miljö, till exempel i sovrummet, och integritetsintresset är därför stort. Det kan vara svårt för vårdgivaren att visa att

bevakningsintresset för att till exempel förhindra fallolyckor väger tyngre. Ett samtycke från den enskilde kan dock göra att behovet av kamerabevakning väger tyngre än den enskildes rätt att inte bli bevakad.

För att den enskilde ska kunna lämna ett samtycke måste hen ha fått information om kamerabevakningen och vara kapabel att förstå innebörden av sitt samtycke. Saknar hen förmåga att förstå, till exempel på grund av psykisk sjukdom eller demens, får vårdgivaren inte kamerabevaka med stöd av det samtycket.

Om den enskilde ångrar sig kan hen återkalla sitt samtycke till bevakningen och då får vårdgivaren inte längre kamerabevaka hen med stöd av samtycke. Får den enskilde besökare när kamerabevakningen sker får vårdgivaren inte kamerabevaka dem heller utan deras samtycke.

Vidare kan personal från socialtjänsten komma att bli kamerabevakade och det finns därför en skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med arbetstagarorganisationer i enlighet med bestämmandelagen i samband med att kamerabevakning övervägs.

Drönare

Vilka regler gäller?

Samma regler gäller för drönare som för övrig kamerabevakning. Dataskyddsförordningen gäller om bevakningen innebär att personuppgifter behandlas och kamerabevakningslagen om drönaren används för varaktig eller regelbunden personövervakning på en plats dit allmänheten har tillträde. Förutom dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen finns även en del andra regler att tänka på när det gäller drönarfotografering, bland annat regler för spridningstillstånd för geografisk information hos Lantmäteriet och regler för flygning enligt Transportstyrelsens föreskrifter.

Krävs det tillstånd enligt kamerabevakningslagen för drönare?

Tillstånd krävs enligt kamerabevakningslagen om drönaren kommer att användas för varaktig eller regelbunden personövervakning på en plats dit allmänheten har tillträde. Se ovan *Tillstånd, Ansökan om tillstånd*.

Begreppet personbevakning är snävare än personuppgifts begreppet i dataskyddsförordningen eftersom detta begrepp enbart fokuserar på den fysiska personen. Ett registreringsnummer (som i de flesta fall är en personuppgift enligt dataskyddsförordningen) skulle till exempel falla utanför personbevakningsbegreppet.

Personbevakning är bevakning där människor utan större svårighet kan identifieras. Vidare ska bevakningen vara varaktig eller regelbundet upprepad. Varaktig personbevakning är till exempel att under en längre tid filma en plats där många människor vistas. Regelbundet upprepad bevakning är till exempel att filma vid flera olika tillfällen som ligger ganska nära varandra i tiden.

Filmar du med drönare har du ofta möjlighet att själv se till att du inte behöver tillstånd enligt kamerabevakningslagen. Så kan ske genom att kameran slås på först när kameran når en viss höjd, användning av förbättrad optik eller när drönaren flyger över ett område där människor normalt inte uppehåller sig. Viss försiktighet bör dock iaktas med hänsyn till dagens utveckling gällande drönare och deras optik.

Kamerabevakningslagen blir inte heller tillämplig om enstaka identifierbara personer helt kortvarigt hamnar i kamerans upptagningsområde, så länge det inte sker regelbundet. I dessa fall krävs inget tillstånd. Lagen gäller nämligen endast om man under en längre tid, eller regelbundet, filmar identifierbara människor.

Det kan dock krävas tillstånd från Lantmäteriet för publicering och spridning av geografisk information eller Transportstyrelsen samt tillstånd från Post- och Telestyrelsen för vissa typer av radiosändare.

Spridningstillstånd krävs för bilder tagna med luftfartyg men det finns vissa undantag för bl. a. offentlig plats, bostadsbyggnader och åkermark. Viktigt att tänka på är att inte annat än det som är undantaget finns med i bild. Ett bra sätt att begränsa omfånget är genom att använda lodbilder och undvika att horisonten finns med i bild. Lantmäteriet har bra information om vad som är undantaget och hur tillståndsansökan går till. Tillståndsansökan är kostnadsfri.

Var får vi flyga med drönare?

Enligt Transportstyrelsens föreskrifter ska flygningar ske så att det obemannade luftfartyget är väl inom synhåll för piloten (utan hjälp av visuella hjälpmedel såsom kikare) och inom luftfartygets operativa räckvidd. Hänsyn ska tas till annan pågående aktivitet, topografi och eventuella hinder, atmosfärisk påverkan på radioförbindelse, störning på använd frekvens, väderpåverkan etc. Med andra ord ska både drönaren och det omgivande luftrummet hållas inom god uppsikt. Piloten ska i alla lägen kunna upptäcka och väja för annan trafik. En flygning i okontrollerat luftrum ska ske på en höjd som är lägre än 120 m (400 ft) över marken eller vattnet.

Vidare framgår av Transportstyrelsens föreskrifter att piloten innan en flygning genomförs ska upprätta ett flyg- och säkerhetsområde, vars utbredning rymms inom avsedd terräng och omgivning, med avseende på avstånd till människor, djur och egendom. Under hela flygningen ska det finnas ett horisontellt säkerhetsavstånd mellan det obemannade luftfartyget och människor, djur och egendom som inte hör till flygningen, så att ingen eller inget kan komma till skada. Hänsyn ska tas till hur drönaren kan uppfattas av personer i dess närhet. Även själva ljudet av drönaren kan innebära en s.k. "chilling effect", alltså att beteendet anpassas på grund av känslan att vara övervakad.

Flygning får inte ske på sådant avstånd eller på sådant sätt att det kan störa en pågående räddningsinsats.

Det finns restriktionsområden i Sverige över till exempel järnvägsstationer, fängelser, kärnkraftverk, naturområden och militära områden. För att flyga inom dessa områden gäller särskilda villkor och ofta kan ett särskilt tillstånd krävas. På LFV:s drönarkarta (se Transportstyrelsens hemsida) går det att se var restriktionsområdena finns och på Naturvårdsverket hittar du vilka naturområden där i vissa fall du behöver söka ett tillstånd för att flyga eller landa med drönare.

Nya EU-gemensamma regler för drönare börjar tillämpas fr o m 1 juli 2020. Mer information om det finns hos Transportstyrelsen.

Informationsplikten

Vid kamerabevakning med drönare utgör bestämmelserna om registrerades rätt till information stora problem om man ska bokstavstolka lagstiftningen. I praktiken skulle detta innebära att omfattande information skulle behöva ges till varje enskild individ som fångas på bild (förutsatt att personen ifråga kan identifieras).

Artikel 29-gruppen (numera Europeiska Dataskyddsstyrelsen) har tidigare publicerat en vägledning om drönare där informationsplikten adresseras. Enligt denna vägledning (Opinion 01/2015 on Privacy and Data Protection Issues relating to the Utilisation of Drones) bör den personuppgiftsansvarige tillämpa ett "multi-channel approach" för att på ett så bra sätt som möjligt säkerställa att de registrerade informeras om kamerabevakningen. Följande informationskanaler lyfts upp som exempel:

Skyltar och informationsblad (precis som vid vanlig kamerabevakning) bör anses lämpligt om kamerabevakningen med drönare sker över en bestämd plats, till exempel ett idrottsevenemang

eller en konsert. En skylt kan med fördel även innehålla information om att hålla avstånd och att piloten inte får störas under flygningen. Landningsplatsen ska vara tydlig och välavgränsad för att minimera skaderisk för såväl personal som allmänhet.

- Sociala medier samt hemsida bör innehålla information om drönarbevakningen.
- Drönaren bör om möjligt synliggöras (ljus, ljud m.m.)
- Drönarpiloten bör även i största möjliga mån synliggöras för att tydligt visa på att kamerabevakning pågår.

Även om varken dataskyddsförordningen eller kamerabevakningslagen blir tillämpliga, och därmed inte heller de stora krav som ställs för att uppfylla informationsplikten, ska allmänheten informeras om att flygning med drönare sker. Information om att kommunen använder drönare publiceras på Haparanda kommuns hemsida.

Vad händer med tidigare beviljade tillstånd?

Tidigare beviljade tillstånd för de fall där tillstånd krävs fortsätter att gälla. Om er verksamhet inte längre måste ha tillstånd upphör tillstånden att gälla. Vi måste istället följa de regler som följer av dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen. Om vi följer de villkor som angavs tillståndet talar det starkt för att vi även kommer leva upp till de krav som ställs i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen.

När använder vi drönare i kommunen?

I Haparanda kommun används drönare vid marknadsföring av kommunen och vid dokumentation och planering av byggnader och vid framtagande av höjdmodeller, så kallade ortofoton. Kommunen använder också drönare vid vissa inspektioner av kommunala byggnader.

I Haparanda kommun vi aldrig filma på lägre höjd än 60 meter vilket innebär att personuppgifter sällan behandlas och därmed krävs inte heller tillstånd. Om en person ändå kan identifieras gäller samma förfaringssätt som för kommunens övriga bilder enligt dataskyddsförordningen. Om filmningen inte kan grundas på allmänt intresse eller någon annan laglig grund enligt dataskyddsförordningen ska ett samtyckesavtal tas fram och lagras i kommunens bildband. Om inte samtyckesavtal kan skrivas ska bilderna eller filmen kastas.

Räddningstjänsten har också en möjlighet att använda drönare. Om det inträffat en olycka som får antas vara av mer allvarligt slag, eller det finns en överhängande risk för en sådan kan räddningsledare besluta om kamerabevakning och då behövs inte tillstånd enligt det särskilt angivna tillfälliga undantag från tillstånd i 10 § p. 2 kamerabevakningslagen, se ovan stycke *Kamerabevakning som inte är tillståndspliktig, Särskilt angivna undantag*. Detta undantag är dock tidsbegränsat till högst en månad. Vidare kan räddningstjänsten stödja polisen och under en begränsad tid bevaka en plats. Räddningstjänstens flygning utförs enligt särskilt tillstånd som söks hos Transportstyrelsen.

Underhåll och service av kameraanläggning

Kameraanläggning inklusive system ska regelbundet kontrolleras. IT-enheten ansvarar för rutiner för kamerabevakning kontroll. Systemägare eller enhetschef på varje enhet ansvarar för att underhåll och service av kameraanläggningen görs genom egen eller extern aktörs försorg i samordning med IT-enheten.

Reparation och service av bevakningsutrustning och tillhörande IT-utrustning där material från kamerabevakning hanteras ska ske på ett sådant sätt att bildmaterialet inte blir tillgängligt för obehöriga.

Hantering av bevakningsmaterial

Personuppgiftsansvarig är ansvarig för inspelat material. Antalet personer som ska granskas ska begränsas och dokumenteras av personuppgiftsansvarig eller av den tjänsteperson som han/hon har utsett. Granskning av bilder får endast ske om det har inträffat ett brott eller om det

finns misstanke om ett brott. Med tillbud avses i detta fall icke tillåtna handlingar som exempelvis skadegörelse, stöld eller våld. Tillbudet ska vara konkret på så sätt att det ska röra sig om avgränsad plats eller avgränsad tid.

Granskning av bilder får även ske vid internkontroll och säkerhetsskyddstillsyn som beslutats av säkerhetsskyddschefen.

Inspelade bilder omfattas av sekretess och får endast lämnas ut till brottsbekämpande myndigheter. Bilderna måste hanteras så att missbruk motverkas. Det måste exempelvis kunna garanteras att bilderna inte ändrats eller att obehöriga personer använder bilderna.

Hur ska bild- och ljudmaterial från kamerabevakning skyddas?

Bild och ljud som tas upp i samband med kamerabevakning betraktas som personuppgifter ska skyddas med lämpliga säkerhetsåtgärder. Säkerhetsåtgärderna ska anpassas till de tekniska möjligheter som finns, vad det kostar att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandling av materialet och hur känsligt materialet är. Ett krav är att materialet ska förvaras i säkerhetsskåp.

Inspelat material är att anse som känsligt material till vilket endast ett fåtal personer har tillgång till genom att:

- Det förvaras i låsta/inbrottslarmade utrymmen
- Inpasserings/tillträdeskontroll sker till de utrymmen där utrustning förvaras
- Materialet ej lagras på andra ställen än de system som är avsedda för kamerabevakning
- Endast IT-enheten ska ha administratörskonton och den ansvarige enhetschefen får endast ha 'View Only' rättigheter vid behov

Antalet behöriga personer ska begränsas och personal ska endast ta del av materialet då det är nödvändigt för att utföra en arbetsuppgift. Behörighet att granska inspelat material ska endast tilldelas säkerhetsskyddschefen, enhetschefen för den ansvariga förvaltningen, DPO och systemförvaltaren på IT-enheten. Det ska genom loggar kunna visas vem som granskat materialet och när, så att eventuellt missbruk kan följas upp. Om någon annan extern leverantör anlitas för att ha hand om kamerabevakningen ska den som bedriver kamerabevakningen ge instruktioner om behandlingen av personuppgifter till leverantören och ha ett skriftligt avtal med denne, ett personuppgiftsbiträdesavtal eller ett datadelningsavtal. Dessutom ska den som bedriver kamerabevakningen kontrollera att den som anlitas sköter bevakningen på ett lagligt sätt.

Hur länge får man spara material från kamerabevakning?

Material från kamerabevakning får sparas så länge det behövs för det ändamål som kamerabevakningen bedrivs för. I svensk praxis har man tidigare som utgångspunkt ansett att två månader är en godtagbar bevarandetid. I och med dataskyddsförordningen ändras detta och materialet får bevaras så länge det är nödvändigt för ändamålet. Det är upp till den personuppgiftsansvarige att göra en bedömning av hur länge materialet får bevaras. När bild- eller ljudmaterial inte längre får bevaras ska det omedelbart förstöras. Inspelat bildmaterial ska sparas så kort tid som möjligt. En bra tumregel är att **inte** lagra bildmaterial längre än **tre** dygn. Lagringstiden för inspelat material regleras av den grundläggande principen om lagringsminimering i dataskyddsförordningen.

Tystnadsplikt och utlämnande av material från kamerabevakning

Bild- och ljudmaterial

Integritetsskyddskäl

Av integritetsskyddsskäl är det angeläget att spridningen av bild- och ljudmaterial om en enskilds personliga förhållanden som har inhämtats genom kamerabevakning begränsas. Ju fler

som får tillgång till sådant material, desto större är risken för att materialet används för ändamål som inte är berättigade. Regleringen av möjligheterna att lämna ut material från kamerabevakning ger således uttryck för en avvägning mellan, å ena sidan, intresset av att material från kamerabevakning kommer till användning för de avsedda ändamålen och, å andra sidan, intresset av att begränsa spridningen av materialet.

Sekretessen hindrar normalt inte att enskilda kan få tillgång till material från kamerabevakning som avser dem själva i det allmännas verksamhet. Om materialet omfattar även andra personer, kan den enskilde få tillgång till materialet förutsatt att ett utlämnande inte är till men för någon sådan person eller dennes närstående.

Offentlighets- och sekretesslagen gäller för myndigheter

Bild- och ljudmaterial från kamerabevakning omfattas av en tystnadsplikt enligt kamerabevakningslagen och ska skyddas mot obehörig åtkomst eller obehörigt utnyttjande. Kommunen ska som myndighet istället för kamerabevakningslagen tillämpa offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. När det gäller material från kamerabevakning är det bestämmelsen i 32 kap. 3 och 3a §§ OSL som blir aktuella.

"Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift om en enskilds personliga förhållanden lämnas till len åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Tullverket, Kustbevakningen eller Skatteverket, om uppgiften behövs för att utreda ett begånget brott för vilket fängelse är föreskrivet eller för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket fängelse är föreskrivet." 32 kap. 3 a § OSL.

Sekretess som huvudregel med undantag för domstolar

I bestämmelserna 32 kap. 3 och 3a §§ OSL stadgas särskilt vad som gäller sekretess vid kamerabevakning. Bestämmelsen 32 kap. 3 § OSL har ett omvänt skaderekvisit.

Huvudregeln är därför att sekretess råder för dessa uppgifter, då de uppgifter som samlas in genom kamerabevakning normalt är att betrakta som känsliga från ett integritetsperspektiv. Uppgifter som lämnas ut med stöd av bestämmelsen omfattas av ett lika starkt sekretesskydd hos de mottagande myndigheterna, eftersom aktuell bestämmelse om sekretess vid kamerabevakning 32 kap. 3 § OSL gäller även där.

När det gäller domstolars rättskipande eller rättsvårdande verksamhet gäller dock ett *rakt skaderekvisit*, dvs. det råder alltså en presumtion för offentlighet.

Sekretessen gäller i fråga om uppgifter om någon enskilds personliga förhållanden, oavsett om informationen har inhämtats från en bild eller text som visas på en bildskärm eller av material som har lagrats på ett videoband eller något annat lagringsmedium. Kamerabevakning kan innefatta även avlyssning och upptagning av ljud.

Utlämnande till en brottsbekämpande myndighet

Material från kamerabevakning får lämnas ut till en brottsbekämpande myndighet som har ett behov av materialet för att utreda ett begånget brott. Ett utlämnande kan enligt denna bestämmelse ske om den mottagande myndigheten har ett behov av uppgifterna för att utreda ett begånget brott med fängelse i straffskalan (jfr 10 kap. 24 §). De brottsbekämpande myndigheterna har även behov av att få tillgång till material från kamerabevakning för andra ändamål inom brottsbekämpningen än utredning av begångna brott. Vid planlagda operativa brottsförebyggande insatser kan realtidstillgång till material från kamerabevakning vara av stort värde. Det finns vidare i underrättelsearbetet ett stort behov av kartläggning av t.ex. grov brottslighet eller brottsaktiva grupperingar. I sådan kartläggning utgör material från kamerabevakning en viktig informationskälla. Material från kamerabevakning kan också utgöra ett viktigt underlag för åtgärder för planering och vidtagande av skyddsåtgärder vid allvarliga hot mot person eller egendom i syfte att förebygga eller förhindra att ett uttalat hot omsätts i handling. Även när det gäller uppgifter som ska lämnas ut för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet krävs det dock att det finns ett konkret behov av uppgifterna. Utlämnande ska ske med krypterat USB.

Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga

Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga på uppgifter som har inhämtats med en bevakningskamera. Som exempel kan nämnas att sekretessen enligt 25 kap.

1 § är tillämplig även på uppgifter som har inhämtats vid patientövervakning med en TV-kamera. Som ett annat exempel kan nämnas föreskrifterna i 35 kap. 1 § om sekretess i fråga om uppgifter om enskilda som har kommit fram i bl.a. polisens verksamhet.

Vid konkurrerande sekretesskydd ska regeln som ger det största skyddet ges företräde (se 7 kap. 3 §). I domstol gäller dock delvis andra konkurrensbestämmelser (se 43 kap. 2 §).

Förteckning över kamerabevakning

De förteckningar över kamerabevakning som verksamheterna ska upprätta kan innehålla detaljerad information vårt säkerhetsarbete och vilka åtgärder som vidtagits. Denna information kan öka vår verksamhets sårbarhet. I förteckningarna ska därför endast sådan information som är nödvändig finnas med.

När det gäller förteckningar ska det bedömas om sekretess för dessa uppgifter föreligger utifrån 18 kap. 8 § OSL. I denna bestämmelse fastställs att sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs och åtgärden avser. Sekretessen är begränsad genom ett rakt skaderekvisit, det vill säga offentlighet är huvudregeln. Men om uppgifterna inte kan lämnas ut på grund av säkerhetsskäl kan en sådan uppgift falla under bestämmelsen och hemlighållas. En bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Systemförvaltaren i varje enhet ansvarar för och upprättar särskild förteckning över de kameror som satts upp för bevakning och de beslut/tillstånd, inklusive giltighetstid, som gäller för denna bevakning.

Förteckningen ska omfatta samtliga övervakningsutrustningar. Av förteckningen ska framgå följande:

- vad som övervakas
- antal kameror
- ritning över lokalen med kameraplacering och fast möblering
- vilken utrustning och vilket program som används
- kontaktperson hos användaren och systeminstallatören
- teknisk beskrivning
- loggbok eller driftjournal i vilket alla kontroller, underhåll, fel m.m. antecknas

Ansvar för utlämnande av allmän handling

Enhetschefen, DPO och/eller kanslichefen fattar beslut om utlämnande av allmänna handlingar. All utlämning av allmänna handlingar från kamerabevakning inspelat bildmaterial ska genomgå en sekretessgranskning innan utlämning

Om man bryter mot tystnadsplikten kan man dömas till böter eller fängelse för brott mot tystnadsplikten. Även arbetsrättsliga åtgärder kan vidtas.

Begäran om registerutdrag enligt dataskyddsförordningen

Förutom den grundlagsstadgade rätten att begära att få ta del av material från kamerabevakning som en allmän handling har den person som kan identifieras vid kamerabevakning, även kallad den registrerade, rätt att av den personuppgiftsansvarige få bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör honom eller henne håller på att behandlas och i så fall få tillgång till personuppgifterna, förutsatt att begäran från den registrerade inte är uppenbart grundad eller orimlig.

Ett registerutdrag ska innehålla information om huruvida personuppgifter behandlas eller inte. Om personuppgifter behandlas ska det framgå vilka uppgifter om den sökande som behandlas i form av ett utdrag med alla de personuppgifter som rör personen som sökt registerutdrag. Bland annat ska det framgå varifrån dessa uppgifter kommer, vad som är ändamålet med behandlingen och till vilka mottagare eller kategorier av mottagare uppgifterna lämnas ut. Ett registerutdrag ska tillhandahållas kostnadsfritt.

Om vi inte kan identifiera den som bevakats gäller inte rätten till registerutdrag och ni behöver inte lämna ut några bilder, om inte den som filmats kan lämna ytterligare information som

möjliggör identifiering. Det skulle exempelvis vara möjligt om den som begär informationen kan berätta vid vilken tidpunkt som den blev filmad.

Vad händer om kommunen bryter mot bestämmelserna?

Sanktioner

Om kommunen bryter mot reglerna i dataskyddsförordningen kan Integritetsskyddsmyndigheten besluta om att kommunen ska betala en administrativ sanktionsavgift och skadestånd.

Bestämmelser om Integritetsskyddsmyndighetens befogenheter i EU:s dataskyddsförordning ska gälla även vid tillsynen över att kamerabevakningslagen följs. Med andra ord får Integritetsskyddsmyndigheten, om kommunen bryter mot reglerna i kamerabevakningslagen, vidta samma åtgärder som vid brott mot dataskyddsförordningen, det vill säga ta ut en sanktionsavgift och skadestånd. Då kamerabevakningslagen kompletterar dataskyddsförordningen gäller kamerabevakningslagen i första hand om den är tillämplig.

Administrativ sanktionsavgift

I kamerabevakningslagen står särskilt utskrivet vid vilka tillfällen Integritetsskyddsmyndigheten kan ta ut en sanktionsavgift. Det kan ske om den som bedriver kamerabevakning bryter mot tillståndskravet, dvs. saknar tillstånd till kamerabevakning trots att ett sådant krävs enligt lagen. Integritetsskyddsmyndigheten får också ta ut sanktionsavgift av den som har beviljats tillstånd till kamerabevakning men inte följer villkoren i beslutet om hur kamerabevakningen får anordnas eller om den som bedriver kamerabevakningen bryter mot kraven om hur upplysning om kamerabevakning ska lämnas. Slutligen får en sanktionsavgift också tas ut av den som har beviljats undantag från upplysningskravet och rätten till information men inte följer villkoren i beslutet om undantag.

Hur hög sanktionsavgiften blir beror dels på vilken bestämmelseöverträdelsen gäller, dels på omständigheterna i det enskilda fallet. Integritetsskyddsmyndigheten kommer bland annat att titta på hur allvarig överträdelsen är, hur stor skada som skett, om det är fråga om känsliga personuppgifter, om det rör sig om upprepade överträdelser och om överträdelsen är avsiktlig. Integritetsskyddsmyndigheten ska se till att en eventuell sanktionsavgift är effektiv, proportionerlig och avskräckande. Därför kan även exempelvis organisationens storlek ha betydelse. För mindre allvarliga överträdelser ska avgiften uppgå till högst 5 miljoner kronor och för allvarigare överträdelser till högst 10 miljoner kronor.

Skadestånd och andra varningar

Vid överträdelse av gällande bestämmelser eller av beslut som har meddelats kan kommunen också bli skyldig att betala skadestånd.

Integritetsskyddsmyndigheten kan utfärda varningar om en planerad behandling av personuppgifter sannolikt kommer att bryta mot bestämmelserna i förordningen.

Integritetsskyddsmyndigheten kan även utfärda reprimander om en pågående behandling av personuppgifter bryter mot bestämmelserna och kan dessutom förelägga att en viss behandling måste upphöra.

Integritetsskyddsmyndighetens beslut om administrativ sanktionsavgift och skadestånd kan överklagas.

Delprocesser

Haparanda kommuns kamerahantering består av fyra delprocesser:

- **Utredningsprocessen:** Utredningsprocessen beskriver utredning om behov av kamerabevakning, dokumentation om efterlevnad av GDPR och förslag till beslut till kommundirektör.
- **Ansökningsprocessen:** Ansökningsprocessen beskriver arbetet med tillståndsansökan.
- **Bildhanteringsprocessen:** Bildhanteringsprocessen beskriver hantering av bilder vid kamerabevakning.
- **Utvärderingsprocessen:** Utvärderingsprocessen beskriver hur kommunen ska följa upp effekten av kamerabevakningen samt hur riktlinjer efterlevs.

1. Utredningsprocess

1.1. Verksamhet uttrycker behov av kamerabevakning till förvaltningschef.

Ett behov av kamerabevakning kan uppstå när andra åtgärder prövats men inte uppnått önskat resultat.

1.2. Förvaltningschef kallar till projektgrupp

Vid varje utredning inför ansökan om kamerabevakning tillsätts en projektgrupp bestående av representanter från:

- Enhetschef
- IT tekniker
- DSO
- Informationssäkerhet ansvarig
- Säkerhetssamordnare/ Säkerhetsskyddschef

Enhetschef är ordförande i projektgruppen och tar fram det underlag som behövs i utredningsprocessen.

I utredningsprocessen ska alltid en behovsprövning och konsekvensbedömning genomföras med hjälp av checklista i bilaga 1. Och standardkonsekvensbedömningsmall. Detta ska dokumenteras skriftligt. Om utredningen går vidare till ansökningsprocessen.

2. Ansökningsprocessen

2.1. Underlag för beslut om kamerabevakning

Om behov av kamerabevakning bedöms föreligga upprättar förvaltningschef tillsammans med berörd verksamhet ett förslag till beslut som underlag för beslut om kamerabevakning till kommundirektör.

förslag till beslut ska innehålla uppgifter om:

- resultatet av prövning enligt integritetsintresse och/eller proportionalitetsprincipen
- vilken nämnd och respektive verksamhet som ansvarar för kamerabevakningen
- vilka andra nämnder som kan vara berörda av kamerabevakning
- kamerabevakningens syfte och ändamål
- hur kamerabevakningen anordnats
- vilken utrustning som skall användas samt vem som ska bekosta installation, drift och underhåll
- vilket område som skall kamerabevakas och under vilken tid
- vem som är bild- och personuppgiftsansvarig

- om och hur inspelning av bevakningen ska ske (lagringstid?)
- Säkerhetsskyddschefen ska lämna ett dokumenterat utlåtande från ett säkerhetsskydds perspektiv

2.2. Tillståndsansökan om kamerabevakning

Om kommundirektören godkänner kamerabevakning, ska den verksamhet som ansökt kontakta dataskyddsbudet. Dataskyddsbudet ska i sin tur kontakta IMY för att ansöka om nödvändiga tillstånd. IMY fattar beslut genom att bevilja eller neka tillstånd för kameraövervakning. I de fall där tillstånd från IMY inte krävs, gäller kommundirektörens beslut

3. Bildhanteringsprocessen

Utgångspunkten när det gäller kamerabevakning är att allt bildmaterial som inhämtas genom sådan bevakning anses vara integritetskänsligt till sin natur. Det innebär att kraven på skydds- och säkerhetsåtgärder är höga redan i utgångsläget. Fler personer får inte ha tillgång till bevarade bilder än vad som behövs för att bevakningen skall kunna bedrivas. Granskning av bilder får endast ske av bildansvariga då tillbud inträffat.

3.1. Upplysning om kamerabevakning enligt dataskyddsförordningen

Innan ny kameraanläggning tas i drift ska verksamheten informeras om kamerabevakningen, dess syfte och omfattning. Upplysningsplikten åligger den nämnd/verksamhet som bedriver kamerabevakningen och inträder när bevakningsutrustningen tas i drift.

Upplysning om kamerabevakning ska även lämnas genom tydlig skyltning. Informationen ska innehålla uppgifter om att det är Haparanda kommun som övervakar, kontaktuppgifter, kontaktuppgifter till Dataskyddsbudet och vid behov även riktad information till särskilda grupper.

Dessutom måste det finnas viss annan information, till exempel på en webbsida alternativt anslag på synlig plats i lokalen.

Där ska, i vart fall, framgå:

- ändamål, alltså varför ansvarig nämnd bedriver kamerabevakning och vad man ska använda personuppgifterna till,
- rättslig grund, alltså vilken grund enligt GDPR som nämnden har för sin personuppgiftsbehandling,
- vilken nämnd som är personuppgiftsansvarig
- kontaktuppgifter till personuppgiftsansvarig nämnd och kommunens Dataskyddsbudet
- hur länge uppgifterna kommer att lagras,
- vilka rättigheter de registrerade har, till exempel att begära att Haparanda kommun raderar deras uppgifter, att de registrerade kan klaga hos IMY om de tycker att Haparanda kommun bryter mot lagar, regler eller avtal,
- sådana uppgifter som kan tänkas överraska den som blir bevakad, t.ex. om bevakningsmaterialet lagras utanför EU/EES
- om Haparanda kommun är skyldig att kamerabevaka enligt avtal eller lag:
- vem som är mottagare av uppgifter, t.ex. att lagrat material kan överlämnas till Polisen eller annan myndighet vid misstanke om brott eller enligt offentlighetsprincipen,
- om personuppgiftsansvarig nämnd kommer överföra uppgifter till ett land utanför EU/EES,
- rätten för registrerad att klaga till IMY

3.2. Lagring av uppgifter

Data från kommunens bevakningskameror lagras centralt inom kommunen. Inspelat material raderas automatiskt efter de antal dagar som framkommer i beslutet, dock senast efter två månader. Vid brott eller misstanke om brott, där verksamheten anmäler en händelse till Polisen kan bilderna sparas en längre tid. Den bildansvarige har inte till uppgift att försöka identifiera personer på det inspelade materialet. Vid misstanke om brott granskas bilderna av Polis. Inspelat bildmaterial ska sparas så kort tid som möjligt. En bra tumregel är att inte lagra bildmaterial längre än **tre** dygn.

3.3. Utlämnande av uppgifter

Om polisen begär ut inspelat material, ska det ske genom att enhetschefen, efter samråd med säkerhetsskyddschefen och dataskyddsombudet, lämnar ut materialet för en definierad tidpunkt. Materialet ska efter sekretessprövning lämnas till Polis eller annan myndighet som begär ut materialet enligt lag och hela processen ska dokumenteras.

- Endast IT-huvudadministratören har rätt att vid behov radera eller kopiera delar av materialet.
- Vid händelse/incident skickas materialet till polisen/myndigheten via ett krypterat USB-minne i en säkerhetspåse
- För att minimera risken av att kränka kunder och anställdas integritet i händelse av en incident, kommer vi att titta på den exakta tiden relaterad till incidenten och inte hela materialet.
- Behörighet att granska inspelat material har endast säkerhetsskyddschef, enhetschefen på ansvarig förvaltning, DSO och systemförvaltare på IT-enheten.

4. Utvärderingsprocessen

Förvaltningschef eller enhetschef har ansvar för att årligen sammanställa en rapport till Säkerhetsskyddschef samt till DSO. Rapporten skall innehålla information gällande antal kameror, eventuell effekt, uppskattade omkostnader samt om det förekommer eventuella förändringar i behovsbilden.

Förvaltningschef och respektive verksamhet ansvarar för att det finns en samlad förteckning över installerad kamerabevakning. Förteckningen ska omfatta vilka platser som kamerabevakas och dokumentation om samtliga kamerors placering och övervakningsområde. Uppgifter om kameraplaceringen och övervakningsområde ska sekretessbeläggas i fallkamerabevakningen avser byggnader eller kommunal verksamhet som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen.

Kamerabevakning ska avslutas så snart den inte längre är nödvändig för de uppställda ändamålen. Därför så bör även kamerabevakningen följas upp med avseende på behov, samt effekten av bevakningen och graden av intrång i den personliga integriteten.

Bilaga

1 – Checklista för utredningsprocessen vid kamerabevakning

Att bli bevakad innebär ett intrång i den personliga integriteten. För att kamerabevakning inte ska vara kränkande måste ändamålet och behovet av bevakningen väga tyngre än de bevakandes intresse av skydd för den personliga integriteten (integritetsintresset och/eller proportionalitetsbedömning). Haparanda kommun utför en behovsprövning och konsekvensbedömning i varje enskilt fall som en del i en utredningsprocess. Prövningen följer nedanstående punkter, dokumenteras och bifogas till kommundirektör.

1. Inventera och analysera problembild

Redogör för syftet med kamerabevakningen genom att identifiera vilka problem som skall lösas. Händelser, skadestatistik, polisanmälningar skall inhämtas och ligga till grund för att svara på följande frågor:

- Vem, dvs, vilken nämnd/verksamhet/ enhet, som ansvarar för kamerabevakning?
- Vad är den rättsliga grunden för kamerabevakningen (GDPR)?
- Vad är syftet/ändamålet med kamerabevakningen?
- Om syftet är att förebygga och utreda brott:
 - Bifoga redogörelse för specifika brott/incidenter som inträffat på platsen.
 - Ange datum och tidpunkt samt polisanmälan.
 - Om inga incidenter inträffat beskriv varför det finns anledning att tro att något kommer inträffa.
- Beskriv den bedömning av integritetsintresset som är gjorts kopplat till kamerabevakningen.
- Kommer känsliga personuppgifter eller integritetskänsliga personuppgifter behandlas?
- Vilka är de konkreta problemen?
- När på dygnet inträffar problemen?
- Var inträffar problem (rum, lokaler, platser)?
- I vilken omfattning inträffar problemen (antal under viss tidsperiod)?
- Utgå från uppgifter från verksamheten samt bevakningsrapportering och skadestatistik.

2. Utvärdera andra metoder än kamerabevakning

Kamerabevakning bör inte vidtas som första eller enda åtgärd. Om det finns andra sätt att komma åt problemen bör dessa alternativ väljas före kamerabevakning under förutsättning att de inte innebär orimligt höga kostnader.

- Vilka åtgärder har vidtagits och vilken effekt har dessa haft?
- Finns det åtgärder som inte provats? (motivera varför dessa inte övervägs).

Åtgärder som kan övervägas är beroende av vilket problem som ska lösas. Exempel på åtgärder kan vara rondering, förstärkt belysning, utökning av skalskydd, borttagning av växter, överfallsalarm, borttagning av brännbart material vid fasad, byte av pappershållare på toalett mot handtorkmaskiner m.m.

3. Inhämta berördas inställning till bevakningen

De berördas inställning till kamerabevakning skall tillmätas stor betydelse.

- Involvera personal genom att inhämta utlåtande från fackliga företrädare.

4. Redovisa samlad bedömning

Motivera utifrån den samlade bild som redovisats under punkt 1–3 hur behovet av kamerabevakning väger tyngre än skyddet av den personliga integriteten i det aktuella fallet. Om denna bedömning inte kan göras skall ingen kamerabevakning föreslås.

Föreslå kamerabevakningens omfattning och hanteringen av bildmaterialet

Föreslå bevakning i så begränsad omfattning i tid och rum som möjligt. Generellt gäller att:

- Ju större område som övervakas, desto större integritetsintrång.
- Ju känsligare utrymme (t ex toalett, omklädningsrum), desto större integritetsintrång.
- Ju längre exponeringstid, desto större integritetsintrång.

Följande frågor ska beaktas:

- Bevakar kameran en plats dit allmänheten har tillträde?
- Var ska kameran placeras?
- Vilken tid kommer kamerabevakningen att ske? T.ex. vardagar 23–06. Motivera bevakningstiden.
- Vilken typ av kamera kommer att sättas upp? T.ex.: är det fast eller rörlig kamera? Är det fast optik eller går det att zooma?
- Är samtliga funktioner nödvändiga för bevakningsåtgärden? Om samtliga funktioner inte är nödvändiga, är de funktioner som inte är nödvändiga inaktiverade?
- Kan enbart det område som det finns ett intresse av att kamerabevaka upptas av kameran?
- Vilka utrymmen kommer att bevakas?
- Vilka andra verksamheter bedrivs i respektive område?
- Vilka personer vistas i de bevakade utrymmena?
- Kommer integritetsvänlig teknik användas i någon form? I sådana fall vilken?
- Kommer ljud avlyssnas eller sparas? Kommer kamerabevakningen ske i realtid? Om aktuellt: har MBL-förhandling skett med facket? Bifoga dokumentation. Kommer materialet att spelas in?
- Kommer inspelningen ske kontinuerligt eller är den begränsad i tid eller till vissa situationer, t.ex. larm?
- Hur länge kommer materialet att sparas och vad är anledningen till bevarandetiden?
- Hur många samt vilka personer/roller kommer att ha tillgång till materialet?
- Hur kommer materialet skyddas/bevaras?

Roller

Förvaltningar

- Förvaltningar initierar behovet av kamerabevakning och enligt följande riktlinje tillser en behovs- och kostnadsanalys samt skickar förslag till beslut om ansökan och inköp av kamerabevakning till kommunikatör. Förvaltningar står också för finansieringen av såväl förarbete som inköp, bevakning och drift.

Nämnderna

- Nämnderna är personuppgiftsansvariga för de personuppgifter som hanteras inom ramen för kamerabevakningen. Personuppgiftsansvarig ansvarar för hantering av det inspelade materialet samt den regelbundna prövningen av bevakningsbehovet. Uppdraget för genomförande kan delegeras till tjänsteperson.

Systemägare

- Kommunstyrelsens förvaltning är systemägare och ansvarar för genomförandet av inköp och driftsättning samt underhåll och service. Systemägaren kan utse en systemförvaltare.

Systemförvaltare

- ansvarar för den dagliga driften av kamerabevakningen. Finansiering av såväl inköp och driftsättning, samt underhåll och service sker dock av den nämnd som beslutat om kamerabevakning.

Hela beslutsgången för inköp och driftsättning av kamerabevakningen ska följa nedan steg.

